

ÁSZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetés 10 h.
Féléves előfizetés 5 h.
Három hónapos előfizetés 3 h.
Három hónapig postán szállítva 3 h.
Egy évre 10 h.
Egy évre 10 h.
Egy évre 10 h.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, kivételül
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vételére
adására vagy megrendezésére nem
vállalkozik.
Előfizetők és hirdetőik a kiadó
bizalmilag tartoznak.

XIII. évfolyam 94. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1917 április 22.

A nyugati nagy harc jelentősége.

— Bécsi levelezőnkől. —

Bécs, április 20.

A nyugati hadszíntéren lefolyó hatalmas mérkőzésnek minden szempontból óriási a jelentősége.

Első sorban politikai jelentősége szembeötlő. Ellenségeink sorában érthető izgalmat kelt az orosz forradalom áthajlása a békés irányzat felé. Anglia keze elég erős volt arra, hogy a béke gondolatával megbarátkozni kezdő cárt skartba tétesse; arra azonban Anglia is képtelen, hogy egy egész népnek a békevágyát visszafojtsa. Már pedig Miljukov hiába harsogta a világ fülébe, hogy neki Konstantinápoly elfoglalása, meg Magyarország és Ausztria feldarabolása, meg a német birodalom megalázása kell; a parvenü diplomata hetvenkedését tulharsogta az orosz nép kiáltása: semmi annexió, semmi konstantinápolyi kaland, csak béke, béke, mielőbbi béke!

Az orosz közvélemény már Lengyelország függetlenségével is megbarátkozik s ezzel a békekötés legfőbb akadálya elhárult; ez olyan erős békehangulatra vall, amellyel mindenkinek számolnia kell.

Az angol kormány számolt is; fel akarja tüzelni újra az oroszok háborús szenvedélyét, ragyogó haditényt akart eléjük állítani a nyugati harc vonalon. Nagy angol-francia győzelem a németeken: bátha ez újra felszítaná a háborús szenvedély tüzét, a kibalt lelkesedés lángját Oroszországban?

Ime, a nagy angol-francia offenzíva politikai háttére. Halálba küldtek száz és százezer embert nyugaton, hogy keleten is kedvet kapjon néhány millió ember a halálba rohanni!

A számítás azonban minden oldalon csütörtököt mondott.

A nagy nyugati offenzíva semminő eredményt sem tudott elérni. Most vált be Hindenburg zseniális eszméje a nyugati visszavonulásról. Előre látta a nagy nyugati támadást és tudta, minő nagy szerepe van a modern háboruban a nehéz tüzérségnek. A franciák és angolok előre elhelyezték nehéz tüzérségüket az akkori német arcvonallal szemben. Ehhez alkalmazták egész támadási tervüket is. Most jött Hindenburg sakkhuzása; közvetlenül a nagy támadás előtt visszavonta a frontot és ezzel az ellenséget kényszerítette, hogy hirtelen megváltoztassa saját haditervét. Ebben a tervben természetesen nem lehetett többé a nehéz tüzérséget olyan kényelmesen és bőségesen felhasználni, viszont a németek a hátsó állásokban a maguk nehéz tüzérségét úgy állíthatták fel, hogy az a jól ismert előtér minden pontjára be legyen löve. Az arcvonal megerősítése magával vonta annak megerősödését is.

Igy történt, hogy bármennyire előkészítették a franciák és angolok nagy támadásukat, kénytelenek voltak azt ott lefolytatni, ahol Hindenburg akarta s ahol már ő volt fő-

lénnyben. Hiába pazaroltak a franciák és angolok annyi löszert, mint ebben a háboruban még soha. Emberben is óriási a franciák vesztesége. Negyven hadosztályuk őrldött fel többé kevésbé ebben a pokoli küzdelemben. A kimerült, megfogyatkozott felszerelésű francia-angol sereg most sikertelen támadása után jogos aggodalommal várhatja a németek következő sakkhuzását.

Természetes, hogy a támadásnak ez a sikertelensége egyáltalán nem volt alkalmas arra, hogy a kihavadt orosz harci kedvet felszítsa. Oroszországban tovább terjed a békekedv és a jobb belátás, ezzel pedig közeledik a béke rég várt ideje is.

Csak Angliának nincs kedvére a béke közeledése. Még mikor reménykedtek Londonban a nyugati offenzíva sikerében, elárulták egyik fontos háborús céljukat: Helgoland és az északi tengeri német kikötők kellenek az angolnak, hogy Németországot teljesen megfojthassa. Hát ezt a hadicélt az angolok kissé korán árulták el. Messzebb vannak tőle, mint valaha voltak, azonfelül pedig éppen most tiltakoztak az oroszok minden annexió ellen. Anglia tehát saját szövetségeseivel is kezd ellentétbe kerülni Nyilvánvaló ezekből, hogy a háboru tulajdonképpen méregkeverője Anglia és minden békehangulat dacára leghamarább meghozná a békét: a döntő csapás Anglia ellen.

Ezen dolgoznak fényes sikerrel a német buvárhajók. Várjuk meg az eredményt bizalommal. Eddig az

Markovits és Weinberger cég

tavaszi újdonságai megérkeztek, nagy választék u kész felöltői, blousai, juponok, ernyők, valamint méterenkénti eladásra divatkelmék és selymek a legolcsóbb árban kaphatók.

Telefon 11-09

Nagy választék fehérneműk és vásznakban. Női szabósága a legjobb erővel dolgozik és a legmagasabb igényeknek megfelel. Pontos szolid kiszolgálás, határozott árak!

Telefon 11-09

Egyes szám ára 12 fillér.

angolok az időt a maguk szövetségességének mondották. — Mostantól kezdve az idő a mi szövetségességünk s az óraműben a buvárhajók dol-

goznak német pontossággal, elszülyesztett angol hajókkal jelezvén az időt, amennyivel közelebb jutottunk a békéhez,

A török népről.

Belányi Imre a törökökről. — A török vendégszeretet. — Török szokások.

Belányi Imre népfelkeltő mérnök hadnagy a következő érdekes dolgokat mondotta munkatársunknak a török népről:

— A Doberdo és Volhynia pokoli emlékeivel szívenben érkeztem meg az Arany-szárv tündéi fekvésű városába. Ezek az emlékek, melyek nem tudtak elmosódni az alatt az egy hónap alatt, amit Klosterneuburgban gépközi javító műhelyem összeállítására s szervezésére kaptam, most halványodni kezdtek, hogy helyet adjanak kíváncsisággal vegyes érzékűdésnek. Mit fogunk tapasztalni ebben az exotikus országban, amelyről az egymással ellentmondó leírásokból tudta az ember, hogy bizonyára téves nézetek vannak?

Engem a változatos vidéknél is jobban érdekelt a török nép s minden alkalmat felhasználtam, hogy megértssem ennek a mi humanizmusra alapított nevelésünktől eltérő gondolkodásmódját. Sajnos, ebbe véglegesen behatolni nem tudtam s egyelőre csak felületes megfigyelésekről számolhatok be.

Mivel minden ismerősöm a szép kicsi török nők iránt érdeklődik első sorban, a nőkkel kezdtem. Igaz bizony szép is, kicsi is a török nő, kivált szép és kicsi a rendezettségű atlasz cipőbe bujtatott lába, járása ke-

cser, ruhájukban a modorát egyesítik a törökkel, kalap helyett csipkés, szalagos kendőt tesznek a fejükre, s ez alatt a fátyol a mely többé-kevésbé átlátszó a szerint a mint a nőcske az ifjú törökök vagy az ancian regime híveihez tartozik. Mondanom sem kell, hogy az előbbieket nagyobb számban vannak. Ruhájuk, fejkendőjük, cipőjük, s minden amit magukra vagy magukkal visznek pl. tárcsa, napernyő, egy színű, nagyjából lila, frása vagy narancsszínű, szeretnek kettesével egyforma ruhában végig lebarni az utcákon, s mondhatom elég csúfalanok. Ha török férfi megfigyeléséről mentnek érzik magukat, szívesen lebbentik meg a fátyolt — európai férfi személtására. Gyermekes ovál arcoska, s két villogó fekete szem látható ilyenkor, de csak rövidre, aztán a függöny megint legördül. Beszélgetés nincs, mert a három élet még most is nagyon szigorú.

Az új törökök újabbán bevezették, hogy ismerős családok saját lakásaikban legközelebbi ismerősöket fogadják s az ilyen, mondjuk zsurokon a nők fátyol nélkül jelennek meg, s az ifjú törökökkel úgy szórakoznak, mint nálunk szokás. Mondják, hogy igen szellemesek a török nők, az ur-

lányok ismerik az irodalmat, zenét, kivált pedig a népmancipációra vonatkozó elméleteket.

A régi gondolkozású nők sőtét szintű ruhákban járnak, teljesen fátyolosva, s megjelenésük tiszteletet parancsoló.

Konstantinápolyban csak rövid ideig tartózkodtam, s így nem sok megfigyelést tehettem, de azt láttam, hogy itt inkább közmopolita élet folyik, s sajtettem, hogy az igazi török gondolkodást s életmódot beljebb Ázsiában fogom megismerni.

Diarbekirben nyílt erre inkább alkalmam, s hol több török urat ismertem, s hivatalos voltam házukhoz. A barátság s vendégszeretet az első, s mi az embert közvetlenségével rabul ejti.

Az az európai, aki török barátját nem akarja egy ingre levetkőztetni, ugyancsak óvatos kell, hogy legyen.

Biró doktor hazánkfi, aki ott főorvosunk volt, azt találta mondani török barátjának, hogy az imádkozó szőnyeg tetszik neki. De szép szőnyeg is az, szeretettel készült s bocsáták, tudja Isten hány száz éve! Másnap Biró lakásán volt a szőnyeg.

Egy német ezredes — lóhoz értő ember — megzavarta egy török százados lovát, amit az csak ép akkor vártaolt vagy 3000 koronáért. Ott ennyi pénzért nem is paripát lehet kapni. Diosérni nem mert, csak mohó szemekkel nézgette a gyönyörű állatot. A török százados azt mondta: „Látom, tetszik a lovam, az öné!”

Egyik társamat török barátja sirva ölelte meg bucsu alkalmával. „Maga a fiam s én vagyok az atyja” — mondta a török baj, aki társamnál jóval idősebb volt. „Ne menjen el — folytatja — nézze, adok önnek egy falut s ami hozzá tartozik, birtokot s akkor mért ne maradjon itt?” Társam azt felelte, hogy ő nőtlen, már pedig az ilyen gazdaságokhoz asszony kell. „Adok én — felelte a török —

MENNEK A HARANGOK...

Írta: VIDOSITS GYULA.

A vérben uszó Európát marcangoló világháború harmadik évében valóra vált a negyestüdtörtéki legenda: mennek a harangok...

Mennek a harangok, de nem Rómába, hanem az ágyúöntőkhöz; s hirtára hívó hangjuk örökre elnémul, ám új alakjukban sem lesznek némák, hanem a vérrózsákat termő harangörökön száz halált osztva döngik az ellenség felé:

— Ne bánisd a magyart!

A múlt század első tizedében néhány vállalkozó szellemű ember jött Németországból Nagyváradra, hogy itt letelepedve, új hazát találjanak. Több kereskedő volt közöttük, akik városunk legtekintélyesebb kereskedőivé váltak; a többi pedig kézműves mesterember volt. Csakhamar mindannyian teljesen magyarokká lettek, csak a nevük árulta el német származásukat. Egyik másiknak utóda ma is tekintélyes polgára Nagyváradnak.

Közöttük volt Horner Henrik harangöntő.

A most lezsedett harangok közül akár hányan olvasható volt a Horner név; érdekes tehát arról a régi híres családokról most megemlékezni.

Az egész országban alig volt az időben harangöntő, s így már 1818-ban nemcsak Bihar és a szomszédos megyékből keresték fel megrendelésekkel a nagyváradit harangöntőt, hanem a Dunántul templomaiban is szólították a váradi harangok, az Alföldön pedig alig akadt más harang.

A harangöntő műhely hírneve elterjedt az egész országban.

A külföldről beszámolt Horner Henriknek több gyermeke volt; egyik fia: Jakab áldozár lett s mint mesékeresztési plébános huszt el.

Leánya Horner Cecilia az Orsolya zárda tagjai közé lépett s Mátér Petronella néven a zárda arany érdemkereszettel kitüntetett fejedelemszónya volt övtizedeken át.

Másik fia Henrik, nemcsak atyja nevét viselte, de foglalkozására névsé is kö-

vette atyját s átvette a harangöntő műhelyt és növelte annak hírnevét.

Mikussay János nagyváradit jogtanár leányát: Mikussay Emmát vette nőül s ezáltal több nagyváradit előkelő családdal rokonságba jött. Mikussay József polgári iskolai tanárak nagybátyja volt.

A szabadság harában s haza védői között állott s mint honvéd főhadnagy a Váradzentmártoaban még most is látható nagy sarga épületben berendezett ágyúöntő műhelyt vezette. Hazafias érzését követve, később is részt vett mindenféle hazafias mozgalmakban s különösen a szegényekkel sok jót tett.

1895-ben huszt el, 78 éves korában. Halála után csakhamar megszünt a Felső-Kis, Teleky-, most Damjanich-utcai híres harangöntő-műhely.

Az ifjabb Horner Henrik jókedélyű, jovialis természetű ember volt, aki szerette a tréfát.

Jóval halála előtt készített egy végrendelet féle írást, amelyben azon akaratát fejezte ki, hogy halála és temetése alkalmával ne szóljon egy harang sem...

Tavaszi újdonságok minden cikkben megérkeztek!

Selyem szövetek, bársonyok, gyapjuszövetek, mosó kelmék, csipkék, diszek, szallagok.

Új modellek: Blousok, kabátok, köppony és Juponokban. Keztyük és harisnyák, gyermekruhák, kötények ágy és feherneműekben. Szőnyeg és függöny nagy választékban. Női ruha varrodámban legelégánsabb costumok és ruhák készülnek, méltányos árban.

CZILLÉR IMRE nagyruháza.

akár kettőt is! Két asszony? ez már sok a joból, gondolás társunk a inkább lemondott a faluról és birtokról is.

A vendéglátás rendszerint csak fekete-kávé és füstölőnivaló kiadásával jár. A fekete-kávé kiadása annyira bevitel szokás, hogy borbélynál vagy más adás bevési ténykedésnél is szokásos.

Ha azonban ebédre hívnak, készítsd előre gyomorjavító szerelőd, mert annyit fogsz enni, hogy a gyomrod biztosan megszinyli.

Elő ilyen ebédnél akkor vettem részt, mikor a diarbekri váli az osztrák és magyar tiszteket vendégül látta. A szobában, melybe beléptünk, fehér abrosszal terített asztal volt, melyhez azonnal leültünk. Az asztal roska dosított mindenféle nyálánkság terhe alatt. Hal és rák majonéz, pisztácia, mandula, torták, szőlő és egyéb gyümölcs, saláták kedves és visszasságban kínáltak. Mi ugyan csak nekiláttunk, azt hívnék, ez a vacsora. Hozzá rákít töltögettek, melyet ibolyával és rózsával szagosítanak. Közben csavogás folyt a házigazda mindegyikével váltott néhány szót. Két óráig ültünk így együtt, a mikor már azt hitük, no most vége a vacsorának, tapsol a váli a két szolgál, egy arab és egy néger lestejnek minden csomagját, egyenként nyolc tányért zaknak mindenkéül, ezüst evőeszközt, aranyozott ezüst poharat és kedvetét veszi a vacsora. A törököknek jó izlésük van, a szakácsaik meg is felelnek ennek. Töltött pulyka mandulával és mazsolával, valami rétesféle mézzel a rózsalevével töltve s egy félhold alakokra vágott vajos tésztá maradtak meg kedvesen emlékeztetésben. A nyolcadik fogás mindig a pilát, juh sajtos ris, melyet a török soha el nem enged, az európai azonban egész szívesen nélkülöz. Pompás illatú fekete-kávé fejezte be az ebédet, amely alatt, Allah bocsá, vizet nem láttunk, de ennél vigabban nyakaltuk a jó török palacsintát borcsitát.

A társas érintkezésben a török a finomságot s a szóvirágos önmegdicséretet szereti. Mikor egyik barátom bemutatott F. bejnek az aulien regima egy volt miniszterének, a jeles bej — van szerencsém — be-

lyett a következőket mondotta francia nyelven: „Házas, szőnyegem, tévedés parancsolója, nagy ur, rendelkezék házammal és velem.”

Kezdetben nehezen szokták meg a németek nyersességét. De még ma is, ha német ember török urt elbar felé emeli poharát, el lehet készülni, hogy az nem viszonzza egyszerű poháremeléssel, hanem azt mondja: Hogy jövök ahoz én, egyszer páriája a világnak, hogy ily jeles ur, mint X. Y. fő hadnagy a dicső osztrák-magyar hadseregben rám köszönti poharát?”

Még nehezebben is a finom visszavágást szereti a török. Egy török bej meghitt néhány európai urat, a kik közül ketten tapintatlanul hangosan vitatkoztak azon, hogy a bej melyik szőnyegre szel, az egyik az egyik, a másik egy másik szőnyeget mondotta szebbnek. Még az este ott volt az egyik szőnyeg az egyik, a másik szőnyeg a másik ur lakásán. De mikor a bej legközelebb vendégül látta ugyanest a társaságot, sehol egy szőnyeg sem volt látható. Ilyen finomul adta tudomásra a bej, hogy visszaélték a török szokásjoggal.

Az idegennel való érintkezésben is udvarias a török, így pl. edés vétel alkalmával is. Ez persze nehezen megy, mert a török árus azaz mutatja árja jószágát, hogy ragasszkodik hozzá, szinte sajnálja eladni. Láttam kereskedőt, aki valódi aós könnyeket hullatott, mikor hosszas alkú után a vevő az alkú tárgyát képező szőnyeget végre megvette.

Zenés műveltsége a töröknek kevés van, népdalok egyhangusok. Még legsebbebbek a muzsimek énekkel, melyeket napnyugtakor a minaretekről néha igen jó hanggal, de mindig nagy éhítással énekelnek. Általában senkinek tehetségtelennek tartják a törököt, én ennek ellenkezőjét tapasztaltam. Diarbekirben török zenekar van, melynek karmestere azaz tüntette ki magát, hogy a zenekart Gallipolinál bavitte a tünbe, hogy a már már csüggedő csapatokat lelkesítse. Kultúrumberek előtt azonban nem kisebb érdeme van neki abban, hogy a zenekar ana fabáta legjalt, a kik közül egy se ismer kottát, be-tanította Lohengrint, Traviátát, Vigóvegyet,

Radetsky és Rákóczy marsot, Carmen, stb. játssani és pedig úgy, hogy a mit előadnak, egészen élvezhető.

Mikor a zene játszott, egy török tábornok fiával, a ki most hadnagy a török hadseregben, beszélgettem. Lohengrint eshogy se tudta élvezni, azt mondta, gyűlöli a német zenét. A Traviata, meg az indulók lelkesedésre hangolták, csak egyet sajnált, hogy soha se jut oigányzathoz, egyszer rövid ideig volt alkalma ilyet hallani, s azóta mindig ez a vágya. Megígértettem vele, hogy a háboru végeztével eljön hazánkba, a mit ő nagy lelkesedéssel fogadott meg.

A magyar török rokonszenv nem mese, hanem élő valóság. A törökök a történelemből úgy ismerik a magyart, mint lovagias, vitéz szabadságszerető nemzetet. Azonkívül az újabb időkben nem felejtették meg el Osmán passá diaskardját.

Az ellenségek közül az angolokra harragranak és a cárra. Az orosz népet magát nem gyűlölik s a cár leletét kitoró örömmel fogadták. Ellenben a franciák iránt érzett rokonszenv a régi összeköttetések emlékeképpen még sok helyütt feltalálható.

Azonban a török nem érzelmei, hanem érdekei szerint igazítja sorsát. Németország-hoz s kivált monarchiákhöz való ragasszkodása minden szavából, tettéből kiviláglik.

Míg azelőtt a művelt elem franciául beszélt, ma mindenki törki már a németet, de van kivált a török tisztek között sok, a ki már perfektül beszél németül.

Konstantinápolyban mindenületben tudnak németül, szállodákban, kávéházakban, villamoson, szóval mindenütt megértik a német szót.

Az ázsiai városokban még csak inkább a francia nyelvvvel boldogul az ember. Tarsusban, Diarbekirben s még néhány más városban inkább angolul beszélnek a művelt elemek.

Az általános műveltség tekintetében tapasztaltam, hogy a középosztály ismeri a

Később azonban, neje óhajára ezen végrendeletet megsemmisítette.

*

A harangöntés sok előkészülettel jár. Nem maga az öntés, hanem a harang mintájának elkészítése járatoságot igényel a szobrászatban is. A legtöbb harangon, kivált ha katolikus templom számára készül, a széleken körülíró szokásos virág vagy orngilandon kívül valami evangéliumi tárgy dombormű is ékeskedik. Ezeknek mintásán nemcsak nagy ügyességet, de szízlést is megkövetel.

B. község egyházi gondnokának tagjai építés alatt álló templomuk tornyába egy szép harangot akartak készíttetni s evégből felkeresték Nagyváradon Horner Henriket.

Az alkú csakhamar megvolt s ezzerint a felírásokon kívül egy dombormű is került a harangra: Krisztus a keresztfán. A harang árának felét kifizették s közös megbeszélés után kitűzték a harang ötének napját. Szokásos lévén ugyanis, hogy a rendelő egyház képviselőtestülete jelen legyen az öntésnél.

A várva várt nap elérkezett, s képviselői tagok önnepő ruhába öltözve megjelentek Horner Henrik öntőjében.

A harang azonban nem volt készen a sok megrendelés miatt. Még hozzá sem fogtak.

De Horner nem jött zavarba.

A szokásos kölcsönös köszöntések után nagyot néztek a jámbor atyafiak, mikor Horner kijelentette előttük, hogy nincs kész a harang mintája s így hiába tették meg a nagy utat.

— Barátaim — ugymond — én nem vagyok hibás. A mitkor nagyon gyorsan elteltek a így nem kérdéseltem meg, hogy miként akarják: a feszületen jobbra vagy balra hajtsa s a Megváltó a fejét?

A kupak-tanács összenézett.

— Az biz azent igaz! — szólalt meg a deputáció vezetője.

Ezzel a harangöntő nagy szegét ütött a díszes társaság fejébe.

Hosszas tanakodás után abban állapodtak meg, hogy biz ők szépen hazamennek s megérik otthon a tisztelendő urat.

Pár nap múlva lovas küldőne hozta meg a választ:

— Hát csak balfelé hajtsa le a fejét a kereszten a Megváltó!

Horner pedig szálta időt nyert a harang elkészítésére.

Egy másik, tisztemti község részére mélyen csengő szép harangot készített Horner Henrik.

A község küldöttsége mindennel rendbe jött, csak keveselte a 30 évi jótállási időt a harangért, s ezt ókos dikciókban hozták a mester tudomására.

Horner Henrik tréfás jókedvében volt.

— Igazuk van. Szép meguktól, hogy azt óhajtják, miszerint még az unokáik unokái is hallják a maguk által készített harang szavát.

— Ezt óhajtánák mi is! — kapták fel a szót az atyafiak.

— Hát jól van, meguknak kivételesen jótállók kétesz évig!

Örömmel kaptak rajta a küldöttség tagjai s mindjárt irába is foglalták a kétesz

éves jótállást s mint valami ternót vitték haza a jótállásról szóló kontraktust.

Sz. F. áldozatkészességéről ismert előkelőbb állandó egyházi férfi egyik kápolna részére óhajtott egy kis harangot készíttetni — színezüstből.

Nagy csomó ezüst evőeszközon kívül egy rakás tallért szánt erre a célra.

Mikor az egyházi férfi előadta szándékát s megmutatta a nagy csomó ezüstöt, Horner Henrik megszólalt:

— Nem jó lesz az színezüstből, Nagyságos uram!

— De én már így akarom. Az ezüst lágy csengő hangja dicsérje az Urat!

Nem ért semmit a további kapacitálás, a nagyságos és főtisztelendő ur hajthatatlan maradt.

Horner Henrik gondolt egyet s két tégliben olvasztotta meg a harangoknak való ércet: az egyikben színezüstöt, a másikban egy kipróbált ércvegyítéket s két formába, két harangot öntött, anélkül, hogy az öntésnél jelen volt főpap azt észrevette volna. Mikor kihültek a harangok, mindkettőt megpróbáltatta Horner a főpap előtt s megkérdezte, hogy melyiknek van szebb hangja s melyik a tiszta ezüst.

A megrendelő főpap a vegyített ércből készült harangot vélte színezüstnek, s melyiknek sokkal szebb a hangja s nagyon csodálkozott, mikor Horner az ellenkezőről győzte meg.

De azért mindkét kis harang toronyba került. A színezüst harang egyik szerzetes templom tornyában hirdeti talán ma is isten dicsőségét.

történelmet, a természettudományokat, földrajst és pedig alaposabban, mint pl. a franciák vagy angolok, a kik tudvalehetőleg Budapestet Romániába, Prágát Magyarországra és Magyarországot Ausztriába szokták helyezni. De azért kösjögi helysetünkkel nincsenek tisztában. Alábbiban feladtam egy levelező lopot Nagyváradra. Hol van ez? kérdi a postatiszt franciául. „Hongrie” mondtam, de nem értette. Törökül mondtam: „Madzsar”. Ezt már megértette. Tehát Ausztria — mondta a barátságosan letégetett, hogy most már tudja, merre van az a Nagyvárad?

Diarbakirban, ha munkámból hamarabb tértem lakásomba, kedves látományok voltak tanuja. Kis piros fezes fiucskák jöttek velem szembe zajongva, csintalanokdva az iskolából. Elkértem egy gyerektől a könyvet volt számítási könyve persze török számokkal, betűkkel, de legérdekesebb volt az olvasó könyve, amelyben előfűt, ló oroszlan, s egyéb képek voltak nyomtatva, s hogy elemi iskolás könyveknél megszoktuk, de persze a szöveg törökül volt. Mondtam neki olvasson valamit, újjával bőködte a szavakat, s elég folyékonyan olvasta a nehéz török írást. De azért örült, mikor elságedtem a váratlan vissza további részét a ugrándozva érte utól a már távolodó gyerekkhadat. Én pedig örömmel néztem a szibongó kis sereg után: Ime ezek fogják látni az új Törökországot!

Mikor az angolok félték a franciáktól.

A franciák a csatornában.

Kesünkben egy angol képeslap, a Punch. Beane cikke: A nemzeti védelemről. Szorosnak mindezeket, még ez ölbéli babát is, kinek fejét esákö díszíti. Senkét visz az apa s kardot költnek a gyerekek, kosarat visz a katona a lóra ül a huszár. De a következő lapok is erősen színesek a félszemtől, hogy betér a francia.

Meg is jelenik egy hosszú kisírtet, felül egy seprőnyélen katonasapkás, nagybajuszu fabáb, a lehulló fehér ing alól kizandikál az ott rejtőző francia katona lába. Előtte a kővér John Bull, az angol s nevetve olvassa a kisírtet kezében tartott pszirlapot:

FRANCIA BETÖRÉS.

Ast mondja: „Koma, koma, látom én hogy csak íjesztgetsz!”

Astán egy visió: ha betörnek a franciák. Átuszunk a csatornán s erre nagy rohanás keletkezik Nagy-Britanniában. Lovak, ökörök, szamarak, libák, tyúkók, kutyák összekavarodva rohannak, menekülve a franciák elől. London lában, a franciákat aprítják az angolok a beleszorítják a tengerbe. Joinville francia vesér a vízben. Ez a vége.

Igy volt, mikor: ók félték egymástól. Mondtuk már? Ez a Punch 1848-ból való. Most jóbarátok.

* **Köhögés**, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas-féle **hurut szelétke**. Ára 1-20 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

A Debreczeni Katholikus Népszövetség

Dr Balthazár Dezső cikkéről.

A debreczeni kath. Népszövetségi Otthon pénteken délután választmányi ülést tartott, amelyen egyebek közt állást foglaltak Balthazár Dezsőnek az Allgemeine Jüdische Zeitungban megjelent ismeretes nyilatkozatával szemben.

A Népszövetség egyhangulag hozott határozata a következő:

Dr Balthazár Dezső: „A háború, vérhullámokban*) a felekezeti elfogultság és gyűlölködés fekete tajtékjával jelent meg. Nem az erkölcsi energiák nagy célra összpontosító fejlesztésében, hanem abban meríti ki az erejét, miként lehet a véres zűrzavarból önző, sivár célra Isten áldásától messze eső hasznot kihasznál. Elvakultságának bántó hatását keserűen érsi az egész magyar társadalom. A bántás legtüzeesebb sodrába természetesen a katolicizmus került, amelynek százezrei vérznek hazájukér; a harctereken és milliói szenvedik a háború szörnyű nyomorát végtelen önfeláldozással.

As *Allgemeine Jüdische Zeitung* legutóbb megjelent jubileumi számában egy nyilatkozatot közöl, amelyben a zsidóság érdemeit, a front mögött tett nagy szolgálatait és a harctereken tanúsított hősiességét dicsőítve és a zsidó büntetések háborús visszaéléseit eltalaszva, hátha támadja mindazonokat, akik nem tartoznak a lap felekezetéhez; súlyos vádakkal illeti a háború alatt tanúsított magatartása miatt a magyar katolikus egyházat, a magyar nemzet történelmi osztályait és a keresztény magyar népet.

„Az uralkodó egyház elfogult töredékéről” írva, megvádolja a katolicizmust azzal, hogy megbontja a felekezeti békét, a háborúól önző, sivár, felekezeti célra hasznot hálászik és elnésséssel van azok iránt a keresztény emberek iránt, akik a háborúban megvételést érdemlő visszaéléseket követnek el. Az egyházi dignitáriusokat megvádolja azzal, hogy „dolgaik szépen elenyésznek az éji homályba”.

A cikk egésze gondolatmenetéből és tendenciájából kitetszőleg itt nyilvánvalóan oly dolgokra céloz, amelyekért törvényeink értelmében fogházbüntetés, egyébként pedig „nemzeti felháborodás és utálat” járna.

Ugyane szörnyű vádat emeli a magyar történelmi osztályok, tehát a főnemesség, a nemesség és a keresztény polgáriság ellen, míg a keresztény népet „a kis embereket” katolikusokat, protestánsokat egyaránt — nagy általánosságban több száz százalékos visszaélésekkel jellemzi, a zsidóság „a nagykereskedő” szörványos visszaélésével szemben.

E reitenetesen súlyos vádakat dr Balthazár egyetlen szóval sem bizonyítja. Ez a körülmény tulajdonképpen feleslegessé teszi, hogy a magukban véve is képtelen insinuációk ellen bárki tiltakozzék. Elég volna a cikkben foglalt durva izgatásra a kir. ügyesség figyelmét felhívni s a fellett számszavas mosolyai napirendre térni.

Azonban dr Balthazár Dezső (bár feltehető, hogy cikkét nem mint püspök, hanem mint bankigazgató írta meg) egy nagytekintélyű egyházkerület representánsa. Nyilatkozata a Debreczeni Ujság f. hó 15 én kiadott számában is megjelent. As is német köalés azt a látszatot keltheti, mintha a súlyos vádak nem volának teljessen alaptalanok. Tartani kell tehát attól, hogy a nyilatkozat városunk lakosságának felekezeti békéjét megbolygathatja.

Eonélfogva a debreczeni kath. Népszövetségi Otthon — mint a debreczeni kath.

* Az idézetek Balthazár cikkéből vannak véve.

hívők legnépesebb szervezete, amely tagjai közt számos protestáns férfiut is tisztel és amelynek életében több zsidó polgártársunk is szívesen vesz részt — a szóban forgó nyilatkozatot a folyó évi április hó 20 án tartott választmányi ülésen tárgyalás alá vette és ezzel szemben a következőkben foglalt állást:

A Népszövetség nem vonja kétségbe senkinek azt a jogát, hogy a magyar zsidóságuk a háború alatt szerzett érdemeit, a front mögött tett nagy szolgálatait és a harctereken kifejtett hősiességét ott és akként dicsőítse, a háborúban elkövetett súlyos bűntetteit pedig ott és akként oltalmazza, ahol és amily módon az egyéni izlésének megfelel. A Népszövetség tehát — ambár csakhamar értékelte az embereket vallási vagy faji hovatartozásuk, hanem csupán egyéni érdemeikük szerint, — ebből a nézőpontból nem kívánja bírálata alá venni dr Balthazár Dezső nyilatkozatát.

A leghatározottabban visszautasítja azonban a Népszövetség a nyilatkozatban foglalt s a magyar katolikus egyház, a magyar nemzet történelmi osztályai és a katolikus és protestáns vallásu magyar nép ellen intézett, minden alapot nélkülöző demagóg támadást.

Népszövetségük büszke megnyugrással látja, hogy a világháborúban történelmünk legfényesebb napjai ismétlődtek meg. A katolikus és a protestáns egyházak és társadalom, egymást nemcsak versenyben, vér- és pénzáldozatban felülmúlni igyekvő kész séget tanusítottak. Visszaéléseket elkövető tagjait a legsúlyosabban elítélik. Egyetlen magáról megfellekesett katolikus papnak, Radnaynak súlyos megbélyegzését előszörban a katolicizmus és főként maga a klérus kívánta. Főpapjaink és a nemzet történelmi osztályai a haza oltárára tiszteletreméltó áldozatokat tettek. Keresztény népünk esodálatos önfeláldozásáról tesz tanuságot; végeláthatatlan szenvedéseit nagylelkűen türi, hős fiainak vérért áldozatos lélekkel hullatja, valóban rá illik a büszke mondás, hogy közte a legkisebb volt egyuttal legübb fia a hazáuk. Megdöbbenő jelenség, hogy ezt a népet, ezeket a kis embereket az a püspök állítja palengérra, aki maga a legkevesebbet kockáztatott és legkevesebbet áldozott, de akinek látnia kellene a debreceni hőök, köztük kiemelkedően a „kis emberek” köztül kikerült hős theológusok dícsőséges áldozatait és azinek a város és vidékének nagyszerű áldozatkészségéről, de legalább is a Katona Otthon gyűjtéséből ismernie kell az itthonmaradt „kisemberak” hazafias áldozatát.

A Népszövetségi Otthon ezért megütözéssel látja és ószintén sajnálja, hogy éppen a debreceni ref. lakosság és a tisztán-tuli ref. egyházkerület püspöke veti közénk a háború megpróbáltatásai közt immár ismételve a felekezeti villongás és az osztályok közötti harc üszkét. A Népszövetség azonban hangsúlyozza, hogy e lépést dr Balthazár Dezső legnagyobb tényének tekint. Abban semmiképen sem lát támadást a református egyház vagy társadalom részéről, amellyel a katolicizmus, mint mindenütt, ugy Debreczenben is benső összhangban élt eddig és kíván élni a jövőben is. Nem lát abban a Népszövetség támadást valamilyen társadalmi osztály részéről sem a másik ellen, mert ezek összhangzatos együttműködését meggyugrással szemléli s a maga részéről is előmozdítani törekedik. A Népszövetség az ismétlődő provokálások ellenére minden erejével meg fogja gátolni, hogy a felekezeti vagy az osztály villongás

e városban talajra találjon a örömmel állapítja meg, hogy a törekvésében dr. Balazs Dersó kivételével egy a ref. egyháznak, mint a város vezetésének és népének minden osztályának irányával, óhajával és tényével teljes összhangban áll.

Debrecen, 1917. apr. 20-án.

A Debreceni Kath.
Népszövetségi Otthon választmánya.

A németek hősi kitartása a nyugati csataterén.

Berlin, április 21. A nagyfőhadiszám jelenté:

Nyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege. Az Ypern-hajlásban történt felderítő előretöréseink számos foglyot és az árokban zsákmányolt fegyvert eredményeztek. A lövevényesség lassú fokozása Loos és az Arras cambrai vasút között tovább tart.

A német trónörökös hadserege. Az összes német törzsekből való csapatok az Aisne melletti és a champagnei hatalmas csataterén az ember-ember ellen való harcban és a legveszélyesebb tűzben mindhalálig való hősiesség kitarításában napról napra, óráról órára hőstetteket vísznek véghez. A harctéri jelentés ezeket egyenként nem sorolhatja fel.

Tegnap délelőtt támadó csoportjaink megtisztították az ellenségtől a Cernyől délre fekvő egykori cukorgyárat, tovább keletre a Hurteoise-major mellett csapataink visszautasították a franciák rézalettámadásait. A Brimon francis-orosz rohamcsapatokat súlyos veszteségeikkel visszavertünk.

A délutáni órákban az egész Aisne arcvonalon és a Champagneban ismét erős tűzességi harc kezdődött. Heves támadások fejlődtek Brayené, a paissey-i fensíktól, a Craonnetől keletre levő lejtőig és a Proenas és a Snippes irányába közt. Az ellenség rohama a Chemin des Dames mellett tűzünkben, egyes helyeken közelharcban összeomlott, a Champagneban a támadások állásaink előtt meghaltak. Reimsből északra és az Argonneokban rohamcsapataink benyomultak az ellenség vonalába és foglyokkal tértek vissza.

Albrecht württembergi herceg hadserege. St. Micheltől keletre egy vállalkozásunk kívánságunk szerint folyt le. Ott is több francia fogoly maradt kezünkön. Az utolsó napokban a kedvezőtlen időjárás korlátozta a repülő tevékenységét. Április 17. óta légi harcban 17, védőegységünkkel pedig 3 ellenséges repülőgépet lőttünk le.

A keleti harctéren és a macedon arcvonalon a helyzet többnyire csekély harci tevékenység mellett változatlan.

Ludendorff, első főszállásvezető.

Ujabb tűz Vladivosztokban.

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól) Stockholmból jelentik: Vladivosztokban újabb tüzeset történt. A salétrom és a lőpor raktár felrobbant. A tűz több hajót és muniótelepet elpusztított.

* A Lisszka víz segít a tavaszi szeplő ellen. Bővebbet a hirdetésben.

A különbéke ismét háttérbe került.

Ostromállapot Péterváron. Miljukov távozik?

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Pétervári jelentés közli, hogy a munkás-katonai tanács jogerős határozatot hozott, hogy a különbéke gondolatait határozottan elvetik.

Luganóból jelentik: A Corriere della Sera jelenti Londonból: Alapos a meggyőződés, hogy az orosz szélső szociálisták nem engedik meg maguknak azt az örültséget, hogy különbékét követeljenek. Oroszország jövőjét a győzelem teremti meg.

Genf-től táviratozzák: A Petit Parisien jelenti Pétervárról: Kornilov tábornok elrendelte, hogy a katonák ismét tisztelegjenek feltebbvalóiknak. Fel-szólította a polgárságot, hogy az elrejtett fegyvereket szolgáltatassák ki. Az elrejtett fegyverekből egész hadtestet lehetne felszerelni.

A Hamburger Zeitung jelenti: Péterváron az ideiglenes kormány ismét elrendelte az ostromállapotot és az egyéni szabadságot ideiglenesen felfüggesztette.

Bernből jelentik: Orosz körökben beszélnek, hogy nem lehetetlen Miljukov kilépése az ideiglenes kormány kötelékéből.

Sikeres vállalkozásunk Arsierónál.

Keleti és délkeleti harctér. Budapest, április 21. (Hivatalos.) Nincs különös esemény.

Olasz harctér. Budapest, április 21. (Hivatalos.) A harci tevékenység tegnap sem haladta meg a rendes mértéket, csak a tengermel-leki arcvonalon az ellenség tekintélyes légi haderőt alkalmazott állásaink és a mögöttes terep felderítése céljából. Ellenséges repülő arcvonalunk mögött több helysére bombákat vetettek. Laghinnál Arsierótól északnyugatra rövid tűzességi előkészítés után a tizennegyedik gyalogezred csapatai behatoltak az ellenség állásaiba és egy tiszttel és harminc főnyi legénységgel mint hadifoglyokkal tértek vissza. Hófer.

A stockholmi kongresszus előkészületei.

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól) Kopenhágából jelentik: Stauning dán szociálista pártvezér az újságírók előtt a következő kijelentést tette:

A holland kiküldöttek a stockholmi kongresszusra után vannak.

Arra, hogy az antant országok kiküldöttei is részt vesznek, jó kilátások vannak. Az oroszok bizonyosan résztvesznek, ugyanígy a francia, angol és olasz elvtársak, akik azonban nem azok lesznek, akik jelenleg Péterváron vannak. Azok egészen más megbízatással mentek Pétervárra, éppen ezen megbízatásuk teszi lehetetlenné, hogy a kongresszuson résztvegyenek. Amerikából is várunk kiküldötteket, akik idejében meg-

érkezhetnek, mivel a kongresszust csak májusban nyitjuk meg. A konferencia tárgya a béke kérdése lesz; nem hiszem hogy más kérdés is szóba kerülne.

Rotterdamból jelentik: A németalföldi szociálista párt megkísérli, hogy valamennyi ország szociálista szervezete egybegyűljön a stockholmi kongresszuson Anglia és Franciaország máris visszamarad, mert a békét a győzelem után remélik.

A németalföldi szociálisták szerint a békét az ő elvük szerint valószínűsítik meg. Meg vannak arról győződve, hogy a kongresszus egybegyűlése folytán örvendő események helyezhetők kilátásba.

Német tengeri haderő támadása az angol partok ellen.

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól.) A Wolff ügynökség jelenti:

Április 20. ról 21. re virradó éjjel német tengeri haderők a csatorna keleti részében, a Temze torkolatától északra előrenyomultak Dover és Calais erődítéseit összesen 650 lövéssel kis távolságról hatásos tűz alá vették. Calais övezet nélkül volt, Dovernél ellenben egy előrs járművet megsemmisítettek. Haderőnk egyes részei Landget Korvett kapitány vezetése alatt visszafordult a csatorna kijáratá felé, ha alkalommal Dover-től keletre nagyszámú angol torpedó-

rombolóval és vezérhajóval találkozhat.

Közvetlen közelről heves harcra került a sor. Egy ellenséges vezérhajó torpedóvéstől elsüllyedt, öt másikat tűzességi találattal megrongáltak. Azután egy vezérhajó elsüllyedt, a mi torpedó járműveink közül az U. 81. és az U. 42. nem tért vissza, ezeket elveszítettnek kell tekintenünk. A többi hajók mind sértetlenül tértek vissza. Haderőnknek a Temze torkolatától délre előnyomuló része az ellenséges hadihajókkal nem találkozott, csak néhány foglyot tudott ejteni, amelyeket egy kereskedelmi hajóról leszállított.

Közhivatalnok-e az ideiglenes adóbehajtó.

Elvitték a cseszvári bíró párnáját forspontdíjba.

A királyi törvényszéknek Seress Barna tanácselnök vezetése alatt működő tanácsa tegnap E. L. elleni bűnügyben elvi jelentőségű határozatot hozott. A királyi ügyesség E. L. ellen hivatalos hatalommal való visszaélés vádját emelte. E. L., aki a körjegyzők irodájában esokott kisegítő munkát végezt, 1915 októberében a magyarországi jegyző felkérésére adóbehajtásra vállalkozott. Elment Cseszvárra adót szedni, a díszet a bírónak kocsiját, mivel pedig a bíró nem adott fuvar, a végrehajtó 20 koronára büntette Ursz Flóra községi bírót. Nagy senebancával járt az eset, a bíró megtagadta a fizetést, amire E. L. elfoglaltatta és elhordatta a bíró ágyneműit. Ezért állott a törvényszék előtt.

— Volt-e büntetve? — kérdezi az elnök a vádlottat.

Igen. Előtt 18 évvel magánlakásért és a tavaly széri, mert egy rendőr sédta az anyámat és pofonvertem.

— Mire büntették azért?

— Száz koronára a pofonért és husz koronára azért, mert a rendőr sapkája leröpít.

— Bűnösnek érzi magát?

— Nem. A bíró nem küldött kocsit és én azt mondtam, hogy megfogják büntetni. Azért zálogoltam meg csupán, mert tartoztam.

— Hiszen a bíró nagyon vagyonos ember?

— Mégis tartoztam adóval és hozzámentünk foglalni. Nem vagyok közhivatalnok, a tettsimért az adóügyi jegyző felel.

— Miért lövöldöztek odakint?

— Ugy történt kérem, hogy az asztonyok megdobáltak tőkkel, a riasztó pisztolyommal a levegőbe löktem.

Ertsey Zsigmond főszolgabíró elmondta, a jegyzőnek engedélyt adott, hogy Erdőst elfogadják, aki hivatali esküt nem tett és fegyelmi alá nem vonható. Fizetését a beszedett illetékekből kapta.

Klász Antal jegyzőnek az esetről nem volt közvetlen tudomása. A bíró panaszt tett nála, hogy jogtalanul megszállták, mert nem adott kocsit.

— Miről beszéltek az emberek?

— Hogy a bírót jogtalanul megszállták. Egyébként az urak kótyagos fejjel hatalmaskodtak.

A vádlott: Nem voltam részeg. Szép Bálint adóügyi jegyző volt velem. Mindössze négy évig sért ittunk. Mi azonnal elmentünk a főszolgabíróhoz a bejelentettük a bíró szemtelen eljárását.

— Nincs joga sértő szavakkal kritizálni itt a bíró eljárását.

Pityókáson.

Szép Bálint borszei jegyző, tanutól kérdezi az elnök:

— Kocsijában 20 koronáért párnákat hoztak el a bírótól?

— Nem büntetésékp, hanem adóban.

— On is kint volt Cseszváran, hol a

foglalási jegyzőkönyv? A jegyző nem találta az iratok közt.

— Megtalálom én, csak tessék fizetni az utiköltséget, sűrsavar van ott.

— Én megmondom, feleli az elnök, a sűrsavar azért volt, mert őnök pityókáson mentek ki falura.

— Nem mondom, hogy nem ittam, de hazamentem.

— Gazdag ember volt a bíró, miért volt szükség ilyen hatalmaskodásra.

— Esküt tettek rá, hogy nem forspont-pénz fejében vitték el a párnát.

Vádlott: Az törvény...

Elnök: Én tudom, mi a törvény. Mit ért maga a törvényes? Négy elemi iskolával. Itt magyarázatokat tart ez a törvénytudó ember!

Sztachó Károly bíró: Mivel volt megbizva a vádlott?

Tanu: Hogy összeszedje a lefoglalt holmikat.

A cseszvári forrongás.

Komorócsy Zoltán tanu, állami tanító Magyarországon: A foglalás előtt itunk a vendéglőben, kicsit spiccesek voltunk, mire Cseszvárra érkeztünk. Szigélyeket is osztottunk, adót is hajtottunk be. A bíró kocsit nem küldött. Szép ezért felelősségre vont. A vádlott elment a bíró lakására sélogolni. Mástól nem vettek sélogot. Adót szedték. A helyzet fenyegetővé vált.

— Miért zúgott a tömeg? Miért léptek el?

— A bíró megszállásáért. Elmentünk a főbíróhoz, hogy megakartak verni bennünket. Cseszváran azt tanácsolták nekünk, hogy hordjuk el az irhánkat, mert megvernek.

— A vádlott kőszük lőtt?

— Nem tudom, én az oláhokat sédttam, hogy a bíró nem tart fegyelmet.

— Itak Cseszváran?

Vádlott: Nagy ott a szegénység, nincs ott mit enni, nemhogy inni.

A többi tanu igazolják, hogy a bírón a forspont árát akarta behajtani a vádlott és mert nem fizetett, megszállta s elvitte a párnát. A faluban nagy felfordulást, izgalmat okozott az eset s ha gyorsan el nem mennék, megverik az adósszódot.

Ki a közhivatalnok?

A bíróság a vádlottat hivatali hatalommal való visszaélés vétsége miatt hat hónapi fogházra ítélte.

A bíróság döntött abban a kérdésben, hogy vádlott közhivatalnok, vagy sem. A Btkv. 461. szakasza felsorolja a közhivatalnokoknak tekintendő egyéneket, kiknek alkalmazása állandó. De a külön megbízás mellett az állandó alkalmazás nem szükséges, állandó megbízás sem, s az sem, hogy az alkalmazott esküt tegyen vagy állandó fizetése legyen. Vádlott ezért közhivatalnok volt, s főszolgabírónak bejelentették, hogy szükség van munkakerőre, ő hivatalosan kiadta a rendelkezést, hogy az adóhátralékok behajtása céljából munkakerőt alkalmazzanak. Vádlott munkaköre meg volt állapítva, megbízást kapott, büntetőjogi felelősséggel tartozott a közhivatalnoki fogalom ráillett. Ő visszaélt hivatalos hatalmával, mert a bíró, aki nem küldött sélője kocsit, rögtön megbírságozta 20 koronára a

mert nem fizette la, megszállta s elvitte a sélogtárgyakat.

Ennek büntetése 5 évig terjedhető fogház. Súlyosító körülmény, hogy hasonló ckból származó büncselekményekért büntetett.

— Sose voltam büntetve.

— Fogjs be a száját. Ittasan mentek ki, a háboras izgalmat a nép között fokozta ez a társaság.

Az állás megszüntetését is ki kellett volna mondani, de vádlott megbízatása ideiglenes, azért azonban az ítéletet közlik a főszolgabíróval.

Vádlott: Fellebbezek, nem vagyok bűnös és sok a büntetés. A méltóságos ügyész ur azt mondta vádbeszédében, hogy ha valakit megbántok, feljelentem, hogy én üssem meg a bokámat. Én nem voltam büntetve hasonló esetek miatt.

— Az ügyész ur nem azt mondta, hanem azt, hogy fellépésével izgalmakat kelt s ártatlan embereket ide hurcol hatóságilag közeg megsértésének vádjával. Büntetve volt.

Vádlott fellebbez, dr Bolza Alfonz gróf kir. ügyész súlyosításért.

A jegyzőkönyvet Lenkei Árpád dr vezette.

Vojkó Péterné hangversenye a Kath. Körben.

Nem nagyszámú, de lelkes közönség előtt tartotta tegnap este hangversenyét Vojkó Péterné, a jeles berlini énekművésznő.

Koncertjén közreműködött férje Vojkó Péter hegedűművész és Voileanu Anna zongoraművész is.

A bájos megjelenésű művész képzett mezzo-szopránja különösen a műdalokban érvényesült szépen. Lágy fájhangjait és fokozódó erőszendőjét Brahms, Jensen, Löwe klasszikus szépségű dalaiban élventük legjobban. Sok tapsot kapott minden számáért.

Művész férje különösen Mendelssohn örökszép hegedűversenyében ragyogtatta előkelő és kiforrott művészetét, melyben a Kath. Kör estéin is többször volt alkalmunk gyönyörködni. Melegen ünnepezték úgy megnyitót mint befejező számáért, a mikor Bach, Dvorzsák, Sajat Saens től játszott négy gyönyörű aprócsót.

A zongorakíséret, melyet Voileanu Anna klasszsony látott el, feltétlenül művészi volt, de itt-ott túlságosan lépett előtérbe.

Midőn a szép és klasszikus hangverseny sikeréről essel beszámolunk, nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül azt, hogy a műsorban egyetlen magyar szerző nem volt képviselve. Annyi sok értékes, új, magyar kompozíció van ma már hála Istennek, hogy egyet-ettőt mindig szívesen hallgatunk. A hangverseny jóvedelméből szép összeg jutott a Vörös Keresztnak és a négyes honvédek árváinak is. R.

* „Korona szappan-per.” Nem kell szappan, sem szóda, sem mosópor. Hőféltre mos, a ruhának nem árt, minden esomagon a törvényszéki vegyészeti tanusítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kgr. ruhára 1 korona. Egyedül főraktár: Farkas István „Ápolló drogeria” Nagyvárad. Telefon 13—02.

Színházi események a vidéken.

A kolozsvári Nemzeti Színház választmánya tudomásul vette az igazgató jelentését, hogy a színházi tagok fizetését 20 és 25 százalékkal felemelte. Ez a harmadik fizetésemelés a háború kezdete óta és a havi fizetés 40.000 koronára emelkedett.

Ehhatározta, hogy az operai kultusszal kapcsolatosan a színházi helyiségeket progresszív alapon emelik úgy, hogy a legolcsóbb helyiségek nem drágulnak. Szegeden a közgyűlés pályázatot írt ki a színházra. Az igazgatót kötelezték, hogy a tagokat úgy fizesse, hogy a legjobb erők is tartsák érdekesnek Szegedre szorodni.

Az igazgató a nem megfelelő tagokat köteles azonnal elbocsátani. A szerződés első három esztendőjében évenként 20, a második három esztendőjében évenként 30 operaszlóadást köteles tartani, de az a háború tartama felfüggeszhető. A város a fűtést, évi 16000 korona, a villamos vezetéklátást és a vizumi adót az igazgatóra áthárítja. A helyiségeket 30 százalékkal emeli. Ez évi 80-100.000 korona többlet.

Az igazgató által átvállalható terhek 24.000 koronát tesznek ki. A színházat a város alakíttatja és a szezon tartalmát 10 hónapban állapította meg, „méltyán ahhoz, hogy Szeged az ország második városa”. Nagyváradon a szezon 10 és fél hónap.

Citrom Nagyváradon.

Az utóbbi időben Nagyváradon csak úgy, mint a fővárosban már 40-60 fillért is elkértek egy citromért. A spekuláció teljesen hatalmába kerítette ezt az árut és a legittim kereskedelem csak negyed és ötöd kézből tudott egy-egy láda citromhoz jutni. A Haditermék most jelentős tételt küldött Nagyváradnak és ezt a mennyiséget a város darabonként 30 filléért kiárusítja. Az árusításra vonatkozik a következő értesítés:

Tudatom a város közönségével, hogy 1917. április 23. től kezdve az alábbi helyeken citrom lassú vásárolható. A citrom csak a listakönyv felmutatása ellenében lassú kiadható, még pedig tekintettel a készletek csökkenésére, családanként 2 darab. A citrom kiszolgáltatása az illető kereskedők által a listakönyvre feljegyzetik. A citrom darabonkénti árát 30 fillérben állapítom meg.

Esetleges panaszok a közlekedési ügyosztálynak (Városháza földszint 9.) jelentendők be.

Városi fűszerüzlet Szent László tér, Andriiska János Körös utca, Blau István utóda Rákóczi ut, Bleier Antal utóda Várkapu utca, Buba és Társa Sztarovecsky utca, Gross Isidor Körös utca, Hirschmann Ede Teleky utca, Joó Lajos Teleky utca, Mészay János és társa Szent László tér, Palotay Mihály Rákóczi ut, Aszódi Mihály Kossuth utca, Rácz Antal Urf utca, Rácz Sándor Szent János utca, Weiss Vilmos Szent László tér, Zalányi László Teleky utca, Weintraub Mór Teleky utca, Weiss Mór Kálvária utca, ifj. Klein Sámuel Gilányi utca, ifj. Klein Sámuel Mészay Mihály utca, Schwarz Farkas Szent János utca, piaci áruoknál Szent László tér, Mihály Jenő, ifj. Weiss Bernát Zöldfa utca, Popper József Rákóczi ut, Janky Antal utóda Szent László tér, Petrovics Mihály Rákóczi ut, Wschaler és társa Kossuth utca, Wurst József Rákóczi ut.

Az itt felmentett kereskedők kötelesek a citrom kiadásáról pontos jegyzéket vezetni, melyben a listakönyv száma és tulajdonosának neve pontosan feltüntetve legyen és a kiszolgáltatót mennyiségéről szóló jegyzéket minden hó 15. ig a közlekedési ügyosztálynak, II. emelet 23. sz. alatt beértesíteni.

Nagyvárad, 1917. április hó 21. én.

Lukács Ödön,
polgármester-helyettes.

Cigaretta, dohányt ne áruljatok.

Jövedéki kihatási ítéletek.

Masát mondot nekik gyorsak: egyszer volt, hogy cigarettát és dohányt az utcán, meg a kávéházban és a resti-nek csufoit vasúti vendéglőben szabad volt árulni. A törvényt meghozták, hogy nem szabad a szegény lánynak... Nem, nem, nem ezt, hanem azt, hogy nem szabad engedély nélkül cigarettát árulni.

Kár, hogy ezeket a törvényeket nem közik minden egyes emberrel, nem hirdetik ki az iskolákban, akkor talán, talán nem kellene anyai embernek sírni, mikor ítéletet mondanak a törvényszéken. Most meg éppen nehéz betartani a büntetéssel támogatott tilalmat, hiszen kell a pénz és nagy a cigaretta meg a dohányéhség.

Kis fiúk, hadiasszonyok, szegényemberek áldogálnak a 96-os szoba előtt. Bent Poyvár Sándor bíró a jövedéki kihatásokat tárgyalja, már nem kell Debrecenbe menni ezért, itt is elítélik az embert. Egyes bírólé, a vádat Klitusz János pénzügyi tanácsos terjesztette elő a Rimóczy József dr foglaltja jegyzőkönyvbe. Egyik se dohányos, tiszta az elméjük, szemük, szívük, de a törvény szigorú, és a legkevesebb büntetés 100 korona, meg 1 havi fogház. Mit tegyenek?

Kovács Lajosné, hat gyermek anyja, Ujhágyócsa vett 3 kilogramm leveles dohányt Sarkadra vitte és ott részint pipadohánynak, részint cigarettá dohánynak vágta fel. Előadta, hogy a pipadohányt olasz hadifogóagban levő férjének küldte, a többi leányával eladta a sarkadi cukorgyárban dolgozó hadifoglyoknak.

— Van vagyona?

— Nincsen.

— Itt 500 korona értékű vagyon van feltüntetve, az uraé talán?

— Anak nincs semmije.

Kibárá. Ítélet: 100 korona vagy 10 napi elzárás a cigaretták tilos készítéséért. Az árusítás nem büntethető, mert a cukor gyár nem tekinthető nyilvános helyiségnek és így házilag nem történt.

— Férjét vagy leül a büntetést.

— Bizony nincs miből fizetni.

Arany Sándor (10. generáció Arany, apja: Arany János, anyja: Széll Zuzsanna), öt gyermek apja, két katonával a dohányhordó szekeréről lelopott 18 kilogramm dohányt megvett és eladta.

— Valtam, mert azt mondták, hogy egy helyen eldugva találták. Kilóját két koronáért adtam el. Öt gyermekem van.

Ítélet: 1 havi fogház.

— Nem is megyek én haza Szabolcára! — mondja sikeresedetten.

Végül teljebber.

Dávid Sándor a váradi állomáson a vasútszolgák eladta a nőgára részére készített cigarettákat, 30 filléres dohánnyal készített cigarettákból 5 darabot 20 filléért adott el.

Weiss Andor a katonai gyakorlóterren látta, hogy a fiúk cukrot árulnak, vett 200 darab cigarettát 8 koronáért és darabját 10

filléért árulta. Ő is próbálkozott. Egyelőre 6 korona és 60 fillér bírságra ítélték.

Faur Mihályné, 2 gyermek anyja, öt kilogramm belföldi csempészett dohánynyal hálsalt a családta. Ítélet: egy hónap.

S így tovább, csak úgy potyog az egy hónap, még kis fiúk nyakába is. Csupa árszár és a terem, az emberek élni akarnak, a cigarettára vetik magukat és hova jutnak? Pedig Poyvár Sándor enyhén ítélt, a legkevesebb büntetést szabja ki, amit a törvény rendel.

A Félixfürdő nem volt, hanem lesz!

A most folyó világháború a Félixfürdőre is óriási kihatással volt. A múlt évben Reigl Ernő, az új bérlet még nem valósíthatta meg mindama sok nagyvívású terveket, melyek a fürdő fejlesztésére és modernizálására irányultak. A most folyamatban levő renoválási és átalakítási munkálatokkal egyidejűleg a parkozási munkálatok is folynak és már az idei szezonban valóságos tündérkertben fog a közönség nyaralni. A szakiparosok s ársai dolgoznak azon, hogy a bekövetkező nyári idényben a kellemes meglepetések egész sorozatában legyen része a fürdő és kiránduló közönségnek. Reigl Ernő, fürdőbérlet meggyerő és közvetlen módra már a múlt évben egy csapásra meghódította a fürdő közönségét és a készülő meglepetésekkel csak honorálni akarja a közönség jóakaratú pártfogását.

Kezdjük mindjárt sorrendben a legterjedelmesebb és a maga monumentális méreteiben is gyönyörű nyári uszodánál. Nem tudunk, ha est állítjuk, hogy az ország területén nincs még egy olyan hasonló méretű és modernül berendezett uszoda, mint a Félixfürdő ez idei szezonjában megnyíló uszódaranyokra berendezett vasbeton uszoda. A gyönyörű soktornyú épület minden kényelemmel berendezve közös és magán vatkóba kabínokkal, butiet és hidegvizgyógy helyiségeivel egy hatalmas vasbeton medencét vesz körül, melyben egyszerre ezer ember fürdözhet kényelmesen. Az épület déli része remekül díszített lapos beton tetőzettel van ellátva, mely a legmodernebb homok és napfürdőnek van berendezve. Az uszoda technikailag minden addig létező uszodát felülmúl. A tisztaság és közegészség szempontjából igen fontos megemlítenünk, hogy a hatalmas medence szilip osztonával úgy van berendezve hogy annak tartama egy óra alatt lecsapolható. Ugyanannyi időt igényel a medence megtöltése is.

Elsőrangú fújítás a Ferencfürdő női osztonjában berendezett hölgyfürdős és manicur terem, a hol a legkényesebb igényeknek megfelelően hajmosás és oncolálás is be van vezetve.

Nem kis meglepetést fog szerezni a fürdő mozi is. Reigl Ernő szerencsés kézzel válogatta ki a mozigépek egyik legügyesebbjét és elsőrangú szerződésnek folytán olyan filmattrakciókat biztosít publikumának, hogy bármelyik fővárosi moziban is szenzációt keltenek.

Sutyos feltételekkel bár, de költséget nem kimúlva sikerült a múlt idényben oly közkedvelté vált Balogh Dezső, kassai olgánypriamát és zenekarát az idei szezonra is leszerződíteni és így ezzel is tanujelét adni annak, hogy minden meg tss a közönség kényelmére és szórakoztatására.

Mindaz csak mutató, abból, a mit Reigl ernő fürdőbérlet hálás közönségének már az idei fürdőszezonra meglepetésszerű tart és hiaszák, hogy a közönség hálás megértéssel fogja mindezeket fogadni.

A Felcskai-utó 20X100 biztos szer-
Ár 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag
Farkas István Apolló drogeriájában Bé-
László-ut 7/B.

Feketekávé a tilalmas időben.

A multkor megírtam, hogy miként sikerült egy kis filikával cigarettához jutnom és megírtam, hogy májusra egy sokkal jobb ötlelet fogok szolgálni. Ilyen hosszú terminust azért szabtam, mert módszeremet előbb ki akartam próbálni és csak akkor szándékoztam vele a nyilvánosság elé lépni, ha módszerem a gyakorlatban be is válik. Ez tegnap sikerült. Tessék elolvasni és utánozni.

Tegnap délután a feleségemmel úgy 4 óra tájban, amikor tudvalevőleg kávé a kávéházakban arányt sem lehet kapni, beállítottam egyik előkelő kávéházunkba.

— Mit méztik parancs? — kérdezték szolgálatképpen.

— Elbizakodottan és biztosan rendeltem:

— Két feketét kérek!

Pillanatnyi csend. Némi [sajnálkozó mosoly] aztán a főpincér hajlongva adja meg a felvilágosítást.

— Nem kétfőt, de egyet sem nagyságos ur. Nem lehet. Tilalom.

Erre én előkelően és hanyagul kivettem a tárcámot és átnyújtottam egy receptet, melyben a házi orvosom a *szivem működésének gyengesége* miatt fekete kávé rendel.

A főpincér elolvasta az orvosi receptet, aztán elutasítólágra vissza akarta nyújtani, majd mintha valami eszébe ötlenne: gyors léptekkel a háttérben álló tulajdonoshoz sietett. Néhány percig a főúr és tulajdonos egymásnak adogatta a receptet, úgy látszik, tanácskoztak, de végre is — és ez a fontos — a főpincér két feketét tett az asztalomra.

Az egyik feketét feleségemnek nyújtottam, a másikat pedig bizonyos élvezettel kezdtem szűrölgötni.

A főpincér közbe szólt:

— Pardon — mondta — a recept egy személynék szól!

— Pardon — mondtam én. — A recept a szivemnek szól. S feleségem a szivem.

Tessék utánam csinálni. Házi orvosa mindenkinek van.

Nyofc koronás zsákban fesszeng a 20 koronás l. u. s. Ezelőtt jó volt az 1 koronás és 60 filléres zsák is. Ugyan mi lett volna, ha valamikor a 12 koronás buzát 8 koronás zsákban árulták volna. Pedig akkor is voltak zsákok, jó zsákok, olyan zsákok, amelyeket feldobhatott a szakérta a regruta hérszegény, nem kellett attól tartani, hogy két darabba szakad és tartalma a léc mellett csorog a társ. No, de hát háboru van, világháboru a potom 8 korona az ára a zsáknak. A buzát, az egészen más, azt nem szövik, annak kutyakötelessége lenne olcsónak lenni. Hízen az magától terem. Nem kell hozzá más, csak föld és munkaerő (ami nincs), szűn igás állat, (rekviráltak), trágya, (az sincs), meg Isten áldása (azt reméljük). Arról azonban nem beszélünk, miocoda gazdasági rend az, hogy amikor valami 25 százalékkal drágul, annak a valaminek az egyenletesen megromlott tojja 500 százalékkal kerül többbe. Ajánljuk a földművelésügyi miniszter figyelmébe, némen utána, hogyan zasilják a gazdákat a zsákok áránál, s milyen rongydarabok ezek a zsákok. Ezért kellett a kender árárt oly alacsonyra maximálni?

..HIREK..

*** A misszió ájtatosság utolsó napja.** Ma tartják utolsó szent beszédeket Aronffy Ferenc és Szinek Sándor lazarista atyák a váradolási plebánia templomban az egész héten át tartott missziós ájtatosság befejezéséül. Az ájtatosságon nagyon sokan vettek részt Nagyvárad mind a három plebániájának hívei közül. Ma a befejező ájtatosság alkalmából reggel 7 kor és 8 kor csendes szent misék lesznek folytonos áldoztatásokkal. D. e. 9 órakor lesz az első missziós beszéd, utána nagymissa. D. u. 3 órakor litánia. Este 6 órakor rózsafüzér ájtatosság és este fél 7 kor lesz a második befejező szent beszéd, mely után pápai áldás lesz. Imrik S. Zoltán th. kanonok köszönetet mond a lazarista atyáknak egész héten át tartott fáradságos működésükért s ünnepi Te Deummal ér véget a misszió.

*** Vasárnap a templomokban.** Ma Vasárnap, a székesegyházban és a plebánia templomokban az isteni tiszteletek a következő sorrendben tartatnak: A székesegyházban reggel 7 órakor szentbeszéd és szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szent mise, délelőtt negyed 12 órakor csendes mise; délután 3 órakor vespere, — a várad olasz plébánia templomban: reggel 7 órakor, 8 órakor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd, délelőtt fél 12 órakor szentmise; délután 3 órakor litánia, este fél 7 órakor szentbeszéd és háborus ájtatosság; — a Szent László templomban: reggel 7 órakor csendesmise, 8 órakor prédikáció és fél 9 órakor a tanulók miséje, délelőtt 9 órakor szentbeszéd és ünnepi szentmise; 11 órakor szentmise; — délután 3 órakor litánia, este 6 órakor szent beszéd és háborus ájtatosság; — a várad velencei plebánia templomban: reggel 8 órakor szentmise, reggel 9 órakor ünnepi szentmise és szentbeszéd; este 6 órakor prédikáció és háborus ájtatosság. — A kapucinus atyák templomában: reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 10 órakor énekesmise, délután 4 órakor litánia és szentbeszéd.

*** Dr Cziffra Kálmán az Áldozatkészség szoborbizottsága vezetője.** Mikor az Áldozatkészség szoborbizottságát megalkotották s megválasztották a védnököket, Nagyvárad város főispáni széke birtokos volt. Most, hogy a bizottság a szobor leplezésének ünnepélyét készíti elő, első ünnepélyének tartotta, hogy dr Cziffra Kálmán főispánt a védnökség elfogadására kéri. A szoborbizottság megbízásából tegnap dr Thury László v. főügyész, Kőszeghy József v. főmérnök, Rimanóczy Béla villamostelep igazgató és Sass Elemér főispáni tiszár tisztelegtek dr Cziffra Kálmán főispánnál s felkérték a védnökség elfogadására. Dr Cziffra Kálmán főispán örömmel vette a felkérést s tekintettel a nemes célra, készséggel elfogadta a védnökséget.

*** Szerda nem hustalan nap.** A hivatalos lap közli a miniszter rendeletét, amely szerint a keddi vágási és a szerdai huszfogyasztási tilalom megszűnt.

*** A békei főispán gyászja.** — Ambrus Sándor békei főispán elhunyt néjének temetése tegnap ment végbe Békésgyulán. Ambrus Sándornak egy fia már a háboru elején elesett, másik két fia jelenleg is a harctéren teljesít szolgálatot.

*** Csanády Frigyes tábornok titkos tanácsos lett.** A király békei Csanády Frigyes gyalogsági tábornoknak a titkos tanácsosi méltóságot adományozta. Csanády Frigyes magyar kir. honvéd hadosztályparancsnok volt Nagyváradon, s innen ment a harctérra hadosztályával, hol d. adalmas csatákban vett részt. Jelenleg a honvédelmi miniszterium köztelékében működik s itt érte a legfelsőbb királyi kitüntetés.

*** A szocialisták elcséjén gyűlészni akarnak.** Budapesti tudósítónk jelenti: A szocialisták elhatározták, hogy május elsejét az egész országban gyűlések tartásával megünneplik s erre vonatkozólag a rendőrségtől engedélyt kérnek.

*** Ujabb 15 halott a Zrínyi hajóról.** Budapesti tudósítónk jelenti, hogy a Zrínyi hajóról eslig 15 halottat emeltek ki.

*** Magántávirat a frontra.** A hivatalos lap közli a kereskedelemügyi miniszter közleményét, amely szerint ezután magántávirat is küldhető a táborba szülő katonai személyekhez, természetesen csak a legújabb ügyekben lehet táviratozni a legújabb órák 80 szót a címmel együtt. A távirat díja 2 korona. A távirat előzőleg a legközelebbi állomásparancsnoknál bemutatandó. Olyan helyen, ahol állomásparancsnokság nincs, a csendőrsparancsnokság van meg bízva a teendőivel.

*** Iskolaszéki ülés.** Nagyvárad város községi iskolaszéke f. hó 26 án, csütörtökön délután 4 órakor a városiás bizottsági termében rendez gyűlést tart.

*** 300 méter mázsa aszalt szilva.** Az Országos Közélelmészeti Hivatal értesítette Nagyvárad város polgármesteri hivatalát, hogy a közlelmésés ellátására 300 méter mázsa aszalt szilvát utalt ki. A város által eddig kiadásított aszalt szilva különösen minőségű volt s különösen a gyermekek táplálásánál igen kitűnőnek bizonyult. A város az aszalt szilvát a megérkezés után azonnal eladásra bocsátja, élelmészeti jegyek árnyában.

*** Vasuti tisztviselők előléptetése.** A magyar államvasut nagyvárad tisztviselői közül az évi május hó 1 től a következők léptek elő a forgalmi főnökségnél: Róssa Ambius főellenőr, forgalmi főnökhelyettes, Horvát László ellenőr, Szerevény Zoltán fogalmazó. Nagyvárad állomás személyzetéből: Butyka Lajos főellenőr állomásfőnök felügyelője, Szakuba Gyula főellenőr, Rónai Árpád ellenőr főellenőrré, Cs. Kiss Imre hivatalnok, Spórer Lajos hivatalnok, Bakos Péter Pál hivatalnok; — a nagyvárad fűtőházánál: Áts Gusztáv fűtőház főnök, főmérnökké; — az osztálymunkásoknál: Pfala Emil mérnök, Döme Tivadar ellenőr; — a Nagyvárad—Veisze állomáson: Huszár Bertalan ellenőr, állomásfőnök főellenőrré, dr Hatvany Sándor fogalmazó segédtitkárrá.

*** Eljegyzés.** Radnóti Lukács Géza m. kir. honvédtábornok leányát, Lenkét eljegyezte Gyürke Dezso es. és kir. alhadnagy.

*** Juh- és bárányhus ára.** Tudatom a város közönségével, hogy további intézkedésig a juhus árát kilogrammonként 6 K 40 fillérb n, a bárányhus árát kilogrammonként 7 K 20 fillérbn állapítottam meg. Nagyvárad, 1917. április 20-án. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

A központi hatalmakat nem lehet kiéheztetni.

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A *Hamburger Fremdenblatt* írja: Londonban a konzervatív körök belátták, hogy a központi hatalmak kiéheztetése lehetetlen. Asquith magánbeszélgetés során maga kijelentette, hogy a kiéheztetési blokádot abba kell hagyni, katonai erővel kell győzelmet aratni. Remélik, hogy ha Anglia nem bírja a blokádot, a németek is bészüntetik a buvárhajó harcot. Az orosz kormány már is tett ilyen irányban javaslatot.

Két millió ember harcol nyugaton.

Budapest, április 21. (Saját tudósítónktól.) A *Corriere della Sera* jelenti: Párisban az a vélemény, hogy a nyugati nagy harcok a Ribot kormány sorsával vannak összefüggésben. Az offenzíva még 3-4 hétig is eltarthat.

Luganóból jelentik: A nyugati nagy csatában a szövetségesek összes haderejét egyesítették. Mintegy két millió ember áll harcban.

Lajos Lajos temetése. Tegnap délelőtt nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra néhai Lajos Lajos városi főispánok holttestét. A gyászház udvarát teljesen megtöltötte a résztvevő előkelő község sokasága. Ott voltak: dr. Csiffra Kálmán főispán, Komlóssy József, Eleméry Ferenc és Juricskay Barna tanácsosok, dr. Thury László v. főügyész, Gerő Árpád főkapitány, Kóssághy József v. főmérnök, dr. Mayer László v. főorvos, az összes városi hatósággal, továbbá Obrincsik István honvéd ezredes, dr. Radnik Gábor orsz. képviselő, Darvasy Lajos ny. tanácsos, a törvényhatóság több tagja stb. A koporsó mellett a bánatos özvegyen kívül ott állott több száz kitüntetés három hős fia, akik a szomorú alkalomra érkeztek háza a fronttól. A temetést Sulyok István ref. esperes végezte. Megható, magas szárnyalású gyászbeszédet mondott az elhunyt derék tisztviselő felett. A gyászének elhangzása után a remek koszorúkkal borított dísz érekegységet feltették a négyes fogatú fűves gyáskocsira és az impozáns gyászmenet a Rulikovszky temetőbe vonult, ahol az elhunytat a családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia temetkezési vállalkozása nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

borított masszív érekegységet feltették a négyesfogatú fűves gyáskocsira és az impozáns gyászmenet a Rulikovszky temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték a jó édesanyját örök nyugalomra. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalkozása nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

*** Sebesült és beteg tisztok jelentkezése.** Mindazon tisztok (havidíjasok) és tiszt (havidíjas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségeik miatt, vagy mint lábadozók magán ápolásban vagy magán kórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik póttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek f. évi április 25 én d. e. 10 órakor (Kossuth Lajos-u. 15/a I. em.) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag látamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. Fülöpp Artur altábornagy, állomásparancsnok.

*** Jótékonycélú estély.** A sarkadi Jótékonycélú Nőgyűlés e hó 28-án este 8 órakor Sarkadon jótékonycélú estélyt rendez változatos műsorral.

*** Olcsó marhahús.** A városi közéletmezősi hivatal értesíti a közönséget, hogy ma, vasárnap reggel a városi husüzletekben olcsó marhahúst mérnek ki különként 4 K 40 fillérjével.

*** Halálozások.** Andriška Sándor volt káptalani uradalmi tiszt 75 éves korában kiszenvedett. Az elhunyt az utóbbi időben nehéz sors között élt a testvérei: Andriška Károly, Andriška József és Andriška Antal min. tanácsos, valamint fia gondoskodtak róla öreg napjaiban. Temetése ma, vasárnap délután 3 órakor lesz a zsidó kórházból.

Ozv. Putz Ignác született Lehoczky Anna e hó 20-án, 75 éves korában hosszú szenvedés után meghalt. Temetése ma délután lesz Biharodobronon.

Gunya János nyug. máv. főnökdöntő vezető életének 74-ik évében e hó 15-én rövid, kiao: szenvedés és a halálkők szentegének töredelmes felvétele után Egerben meghalt. Temetése e hó 17-én volt Egerben. Az elhunyt évtizedekig teljesített szolgálat: Nagyváradon a működése alatt sok

tisztelőt és jó barátot szerzett. Kiterjedt rokonsága gyászolja.

*** 14 év óta fen álló** fűszer, festék és iskola cikkek kereskedés, bevonulás miatt átadó. Cim Józ Lajos, Teleki utca.

*** Kitűnő házikoszt** akár kihordásra, akár ottani kiszolgálásra intelligensebb egyének részére. Cim a kiadóban.

Szöllőbirtokosok figyelmébe

Raftia

és egyéb kötő fonalak kaphatók

Helfy József utóda

zeák és gazdasági cikkek nagykereskedésében

Nagyvárad, Kossuth-u. 7.

(A Neolog ier. templom átellenében.)

Értesítés. A Nagyvárad Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy az ötödik hadiközlésben összes kötvényeit, tehát: az 5 és 10 százalékos, mint a 6 százalékos címletket az annakidején kiadott pénztári elismervények ellenében a pénztári órák alatt átvehetik. — A *Lezámitoló és Jelzálogbank* Rt. ezúton közli t. ügyfeleivel, hogy az V-ik hadiközlés kötvények végleges címleteit a korábban kiadott pénztári elismervények ellenében a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

SZÍNHÁZ.

Heti műsori

Vasárnap délután: Asszonyfaló.

Vasárnap este: Csárdás királynő (első szereposztásban.)

Hétfő: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Kedd: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Szerda: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Csütörtök: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Péntek: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Szombat: délután: Zuzsi kisasszony.

Szombat este: Csárdáskirálynő (Bérlétszünet.)

Vasárnap délután: János vitéz.

Vasárnap este: Csárdáskirálynő.

A Csárdáskirálynő.

Azután a sok elismerés, nagy tapsvihar és fényes siker után, amelyet a Csárdás királynő nagyváradi előadásai arattak, ezek természetes, hogy a jövő hetet is végig Kálmán Imre kitűnő operettje tartja lefoglalva.

A hét három napján, (tehát nem mint est tévesen kösölték négy napjára) hétfőn keddén és szerdán bérlétszünetben kerül színre a Csárdáskirálynő, míg a csütörtök, péntek és szombati előadások bérlétszünetben maradnak.

A színház vezetősége ismételtén közli a bérlőkkel, hogy akik a Csárdáskirálynő bérlétszüneti előadásaira nem óhajtnak a jegyeiket megtartani, adják át a színházi pénztárnak, amely a szakadatlan nagy érdeklődésre tekintettel gondoskodik a jegyek értékesítéséről.

Az országos színészegyesület háborús almanachja.

Nem sokára napvilágot fog látni az országos színészegyesület hét éves almanachja, még pedig a nagyváradi Színházi Színészi Ifjú Tagjának, Zsoldos Andornak szerkesztésében. Zsoldos nemcsak intelligens író, hanem a rutinos poéta is, lírai költeményei a budapesti újságok hasábjairól is ismeretesek. Az almanach eddigi szerkesztője Ince Henrik volt. Zsoldos Andor tehetségének méltó elismerés, hogy a Színházi Élet szerkesztőjével, Ince Sándorral szemben most őt listák meg az almanach szerkesztésével.

Az almanach tartalma előkelő és kiváló lesz. Imit fognak benne az Országos Színészegyesület elnöke, Ditrői Mór és több igazgató-sági tag, a háborús irodalom szerzői: Molnár Ferenc, Halai Jenő, Bródy Sándor, Bíró Lajos stb., nemkülönben az országos színészegyesület elnöke, a német színész szövetség elnöke. Cikksorozat lesz az almanachban arról, hogy a színházra milyen hatást gyakorolt a háború, ennek nagyobb jelentőségű eseményei: Verső bevétel, Lemberg elvesztése és visszafoglalása, szerbiai és romániai offenzívák diadalmas eredményei stb. Minden egyes színtársulat külön cikkben számol be ezen háborús hatásokról. Az almanach költői hiálájára is művészi és díszes lesz, élénk tanúbizonyságul Zsoldos Andor kiváló illusztrációi és megmondják.

Két színház. Egy multheti francia folyóiratban Copus Alfred emlékezik a színházi irodalomról és a költéségről a szerkesztésére jut, amelyet a *Tiszántúli* színházi berletekől írt, cikkeit már csak kétféle színház lesz, egy intim, kisméretű, a kevés megérő számára tisztán irodalmi céllal a egy hatalmas tömegszínház, amelyben az irodalmi és művészeti színvonalat képrázatos kifejezésekbe burkolt könnyebb fejű nyelvi művekkel helyettesítik. O. vendüink, hogy egy időben egyszerre egy gondolatra jutottunk abban, hogy a színház közönsége kettéváljon az izlés és a megérett alapján.

Bécsi zeneszerző Nagyváradon
A Csárdáskirálynő nagyváradi orléai sikere legkevésbé sem maradt helyi szenzáció, hanem jóval túlnőtt a lokális kereteken. Csak tegnap voltak Nagyváradon a Visszín ház igazgatóségének képviseletében Tapolcsay Dávid és Komor Gyula, akiket a Csárdáskirálynő frenetikus sikerének híre csábított Nagyváradra, a jövő hét első napjaiban pedig bécsi vendége lesz a színháznak. Eysler, a világhírű operette-szerző jelenleg néhány fontos színházi ügyben Budapesten időzik és ezt az alkalmat használja fel egy nagyváradi kiaduláshoz, amelynek célja: a Csárdáskirálynő valamely előadásának megtekintése, Eysler — tudniillik — kebelbarátja a párisian sikerű operette szerzőjének: Kálmán Imrének, akire a Csárdáskirálynő szaka-dalain bécsi előadásai akadályoztak abban, hogy a magyarországi előadásokat megtekinthesse. Így hát Eysler jön Nagyváradra, hogy a Csárdáskirálynőnek legjelentősebb vidéki sikeréről vigyen list Kálmán Imrének.

Ma délután egyik közkedvelt operette, az *Amazonyfiú* van műsoron, a cím szerepben Sik Radosi, akinek ez egyik legkedvesebb szerepe.

VIGADÓ mozgószínház
Vasárnap
Az árvaház lánya
dráma 4 felvonásban.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

URANIA mozgószínház
Vasárnap
A hűle
dráma 3 felvonásban.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

APOLLÓ mozgószínház
Vasárnap
Királytigris IV.
dráma 4 fev.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

NYILTEK
Köszönet nyilvánítás.
Mindazok kik felejthetetlen jó férjem, illetve édes apánk elhunytá alkalmával részvételükkel mérhetetlen fájdalomunkat enyhíteni igyekeztek, hálás köszönetünket nyilvánítjuk.
Özv. Récz Lejozsné és családja.

HETI ÁRJEGYZÉK:
Vizespohár csiszolt üvegből 26
Borospohár csiszolt üvegből 20
Vizeskancsó csiszolt üvegből 150
Borospalack csiszolt üvegből 150
Teáscsésze fehér finom porcellán 1-
Teáscsésze színes finom porcellán 180
Porcellán vizeskancsó díszítéssel 250
Kávésbögre emlék felirással 70
Fali sőtartó majolika fedéllel 250
Majolika vizeskancsó színezéssel 3-
Teáskészlet aranyozással 10-
Kávékészlet aranyozással 10-
Feketékészlet aranyozással 10-
Mosdókészlet felszerelve 12-
Ébédőkészlet aranyozással 40-
Vizeskészlet színes aranyozással 4-
Boroskészlet színes aranyozással 4-
Söröskészlet színes aranyozással 4-
Tészta készlet finom majolika 5-
Befőtteskészlet 6 személyre 4-

Konyha felszerelési áruk.
Főzőedények.
Táblaüveg. Porcellánárak.
Képkerepezés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!
Eladás nagyban és kicsinyben.
KOMLÓS TESTVÉREK
üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszerkesztő: **DR. KRÜGER ALADÁR**
Felelős szerkesztő: **DR. PAPP KÁROLY**

* **Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje.** Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen V-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut. 712. Rimanóczy-palota.

Butorok egyéb ingóságok beraktározására száraz parkettes üzlet,
RAKTÁR HELYSÉGEK
hosszabb, vagy rövidebb időre jutányos ár mellett
KIADÓK.
Tűz és betörés ellen biztosítottak.
Nagy Sándor-utca 4. szám.

Fugyivásárhely községben országút után 8-ik számú tehermentes ház 540 □ öl gyümölcsös kerttel együtt szabad kézből
eladó.
Értekezhetni ugyanott Kulcsár Sándornál.

Bubla és Tarsa.
Cégtulajdonos: Bubla József
Sztaroveszky-utca 1.
Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalonna,
kitűnő **Málnaszörp,**
Törley pezsgő, valódi kitűnő **ó-borok.**
Saját termesű bor.
Szappanok. Naponta friss izletes házikenyer. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta friss vaj, remek lipthói turó.
Telefonszám 11-49.

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Főszerelő telefonja

55.

Főszerelőtelefonja

55.

Valódi cérna Grenadinok, batistok és zefirek a legszébb színek és mintákban nagy választékban érkeztek a

Vászon üzletbe.

Böthy Ödön-utca 1. szám.
Bejárat a kapu alatt.

Fekete batistok előnyös áron.

Üveg poharakra,

üvegekre és üveg neműekre

betűk, számok, monogramok,

virágok és rajzok

metszését a legizlésebb

kivitelben elvállalom. Cim

a kiadóhivatalban.

Telefon 1404. Utcái helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádógos,
vizvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, írógépek, kerékpárok, ellenőrző kasszák és gramfonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadtatnak.

* **Kiadó** Rimanóczy-utca 13. számú házban 4 utcai szoba, 1 udvari szoba, konyha és mellékhelyiségekkel álló lakás, mely irodahelyiségeknek is alkalmas, folyó évi augusztus 1-től. Értékezni lehet a Nagyvárad-i Takarékpénztárban, Teleki-utca.

IZSÁK LIDIA

elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad

Nagy Sándor-u. 1.

Park-szállás

költségben.

Fűzőket a legelső dívat szerint 2 óra alatt elkészítünk, késs fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskölkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgietel színhár művésznek egyedüli szállítója.

::

Telefon: 11-53.

::

Kiadó!

Nagyteleky és Arany János utca sarkán lévő házban az emeleten egy négy szobás modern lakás erkélyvel és mellékhelyiségekkel augusztus hó 1-re kiadó!

Ugyanitt egy

üzlethelyiség

augusztus hó 1-re kiadó!

Értékezni lehet INCZE irodában, Bémer-tér 3. szám alatt.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR**RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetétet könyvecskékre és folyószámlára s azt előnyösen kamatoztatja. Leszámitól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Hasábos és vágott

TÜZIFA

szükségletét a legnagyobb bizalommal csak

JENEI M. CÉGNÉL

szerezheti be

Nagypiac-tér, Kugler és Andrányi palota. Telefon 10-13. szám.

Megrendelések pontosan kimérve, kivenatra házhoz szállítatnak.

* **Kiadó** Rimanóczy-utca 11. sz. házban bejáratnál az Ezredévi emlék-tér felől is, a földszinten 1 utcai szoba, 1 előszoba, 1 alkoven és 1 nagy irodahelyiség azonnal. Értékezni lehet a Nagyvárad-i Takarékpénztárban, Teleky-utca.

Vizvezeték és műbádógos munkákat készít, javításokat jutányosan eszközöl

Fey Rezső örökösei

Szent János-u. 22.

Telefon 532.

Mindenféle vidéki megrendeléseket azonnal szállítunk.

Telephon 92. sz.

Szélből, hidegtől

kifujt

vörös arcra és kézre

továbbá szeplő, miteszer és pattanások ellen

legjobb szer az

Alabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb anyagokból van összeállítva, minőségre és hatásaira nézve felülmúlja az összes forgalomban levő készítményeket. Kétféle minőség van nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 1 kor. 50 fill.

Alabástrom pipere szappan.

Legtisztább, legfinomabb növényi zsirokból van összeállítva. Teljesen lugmentes, mivel az alabástrom szappan tiszta Lanollinnal van tulzsírosítva, a miért is az arcot nem marja, nem csipi, hanem az arcot üdévé, puhává és simává teszi.

1 drb ára 4 korona.

Szeplő elleni

valódi LISZKA-VIZ.

1 üveg ára 2 korona.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.

(Városháza mellett.)

FATALPU CIPŐGYÁR

HAAS LIPÓT,

Fatalpu cipők:

25-28, 29-35, 36-39, 40-46.

Borju bőr 13-40, 15-80, 18-10, 22-20.

Ia Hasított bőr 15-80, 18-70, 20-50, 25-70.

Lóbox és tehénbox 17-—, 20-50, 22-80, 27-50.

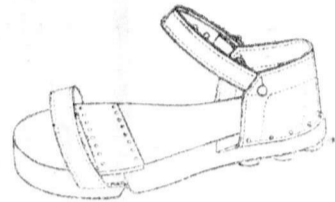
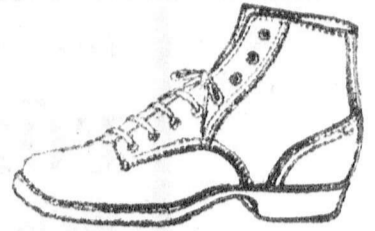
Fatalpu szandálok:

23-24, 25-28, 29-32, 33-35, 36-38, 39-42.

2-50, 2-80, 3-10, 3-30, 4-—, 4-30.

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, intézetek és egyesületek engedményben részesülnek.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Telefonszám 4-63.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsilülés, lábvédők és szerszámok raktára.

Tölgyhaszonfa eladás.

A nagyváradai lat. szert. Székes Káptalan biharsályi-vágásában tövön álló 4485 szál haszonfára alkalmas tölgyfa zárt írásbeli ajánlat útján eladó.

A kellőképpen lepecsételt ajánlatok április hó 30-ának d. e. 10 órájáig Ringelhann Lajos urad. főtitkár kezéhez (Sal Ferencz-utca 4 sz.) beadandók, illetőleg beküldendők. Az ajánlathoz csatolandó az eladási feltételek egy aláírt példánya, továbbá bánatpénz gyanánt a megajánlott vételár 10%-a készpénzben vagy takarékpénztári betétben.

Az eladási feltételek kívánatra megküldetnek.

Hermann Lajos
kápt. erdőmester.

Uj virágcsarnok

Van szerencsém a mélyen tisztelt előkelő közönség nagybecsű tudomására adni, hogy Nagyváradon, Rákóczi-ut Stern-féle házában, szemben a Széchényi szállóval, a mai kor kívánalmainak megfelelő

élő- és művirág kereskedést

nyitottam. Naponkint a legszebb élővirágok, valamint teljesen há-utánzatu művirágok, délszaki növények nagy választékban kaphatók.

Lakodalmi és alkalmi csokrok, koszorúk izléses kivitelben, jutányos áron

A t. közönség b. pártfogását kérve vagyok

őzv. Fehér Imréné
Rákóczi-ut 10.

TELEFON: 15-89.

A Korzó kávéházban

Körös-utca 1. sz.

minden este Dankó Pali kitünő zenekara hangversenyt tart!

Kitünő kávéházi italok és hidek ételek 5 tekeasztal. Szolid kiszolgálás

Szíves pártfogást kér
őzv. Dancs Istvánné
kávézó.